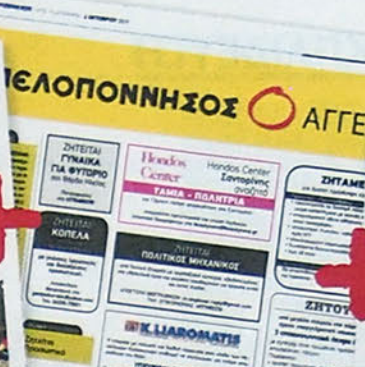

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ | ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1886

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019 • ΤΙΜΗ € 1,20

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το φεστιβάλ γεύσεων κέρδισε τους Πατρινούς

Η συμμετοχή του κοινού ξεπέρασε κάθε προσδοκία, στο 1ο Street Food Festival στην Πάτρα, αποδεικνύοντας ότι ο κόσμος «πεινάει» για καινούργιες εμπειρίες. > 40

ΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

«Μην υποτιμούν τη νοημοσύνη μας»

Συγκέντρωση διαμαρτυρίας για την Πατρών-Πύργου διοργάνωση οι Ηλείοι στην Αθήνα στα μέσα Οκτωβρίου με αίτημα να συνεχιστεί το έργο ως έχει. Η «ΠτΚ» μίλησε με τον δήμαρχο Πύργου. > 5

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τα μικροπλαστικά που ρυπαίνουν το νερό μας

Η υγρή ρύπανση από τα επικίνδυνα μικροπλαστικά βρίσκεται στο μικροσκόπιο των πατρικών επιστημόνων Γιάννη Καλαβρουζιώτη και Χρυσής Καραπαναγιώτη. > 6

ΓΙΡΓΚΕΝ ΜΠΑΝΣΕΡΟΥΣ

Στην «ΠτΚ» ο πατέρας του ντετέκτιβ Κλουζ

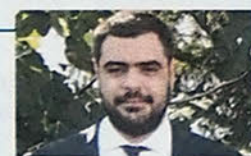
Μία συναρπαστική συνέντευξη με τον αγαπημένο συγγραφέα μικρών και μεγάλων. Έχει πουλήσει πάνω από 1.500.000 αντίτυπα παγκοσμίως. > 13

Η «ΠτΚ» ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΕΤΣΙ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΠΟΤΕΦΡΩΤΗΡΙΟ

Η Ομάδα Αρχιτεκτονικής Μελέτης των Στέλιου Ανδρικόπουλου, Κωνσταντίνου Γρίβα, Αλεξάνδρας Στράτου και Ξένιου Κέκκου μάς παρουσιάζει σήμερα το αρχιτεκτονικό σχέδιο για το Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών της Πάτρας. > 19-21

«Έεκινάμε αποφασισμένοι να τιμήσουμε την ιστορία»
Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΝΝΕΔ > 4

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Δίδαξαν και ενέπνευσαν χιλιάδες μαθητές

Η ώρα για να κατέβουν από την έδρα διδασκαλίας έφτασε, τη χρονιά που πέρασε, για 33 καθηγητές της Αχαΐας. Η κοινωνία τους οφείλει πολλά και η Διεύθυνση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού διοργάνωσε μία ιδιαίτερα ζεστή εκδήλωση προς τιμήν τους ως αναγνώριση της προσφοράς τους στο δημόσιο σχολείο. > 2

ΜΑΪΚ ΠΟΜΠΕΟ

«Υπάρχουν όρια για την Τουρκία»

«Οι ΗΠΑ θα προσφέρουν ξεκάθαρες και αδι-αμφισβήτητες εγγυήσεις για την υποστήριξη της Ελλάδας, όσον αφορά στην επιθετική στάση της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο» τόνισε από την Αθήνα ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ. > 4

ΣΠΟΡ

Δύο στα δύο για Προμηθέα και Απόλλωνα

Δύο στα δύο για τις ομάδες μας στο μπάσκετ. Ο Προμηθέας νίκησε 87-80 τον Ιωνικό και ο Απόλλων 92-67 τον Φίλιππο Βέροιας.

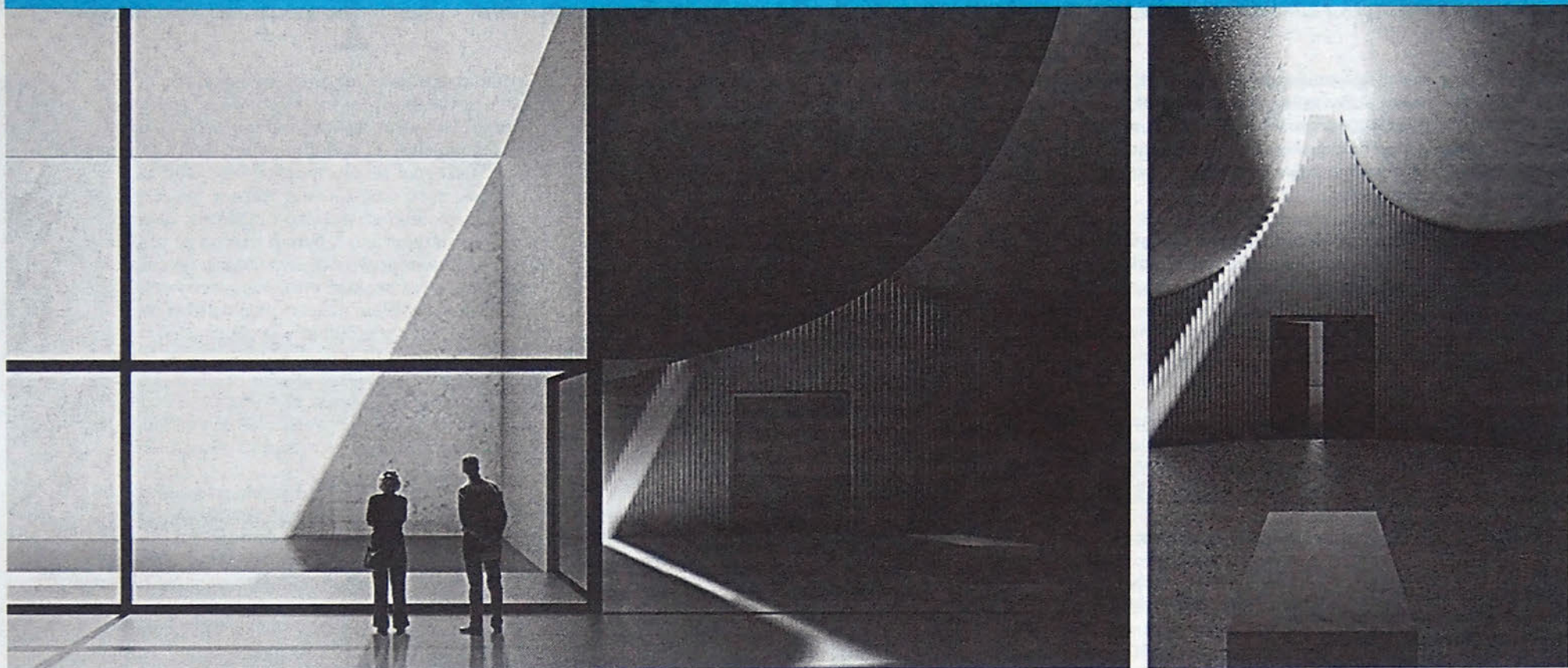
Κανακάρη 184 & Γούναρη (εντός στοάς) Πάτρα, Δευτέρα - Σάββατο 12:00 - 19:00
Delivery & Take away T. 2610 22 00 08 • On line παραγγελίες στο www.ntezene.gr

Προπληρωμένη κάρτα 20 μερίδων
20 μερίδες φαγητού
στην τιμή των **100€.**

• Η προσφορά αφορά τις σαλάτες και τα μαγειρεμένα πιάτα του μενού.
• Η προσφορά ισχύει μόνο για Take away & Delivery.

NTEZENÉ
by Talks

ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΝΕΚΡΩΝ: Δικαίωμα ή τάση;

Τύμβος φωτός ως τοπίο ενθύμησης

Προσεγγίσαμε με αυξημένο ενδιαφέρον τον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για το Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών (ΚΑΝ) στην Πάτρα, τόσο γιατί ανταποκρίνεται σε μια σύγχρονη κοινωνική επιταγή για θρησκευτική ελευθερία και αυτοδιάθεση, όσο και γιατί αφορά στη μελέτη ενός νέου — για τα ελληνικά αρχιτεκτονικά δεδομένα — τύπου συγκροτημάτων. Η πρότασή μας αφορά σε ένα συγκρότημα με λειτουργικό και μνημειακό χαρακτήρα όπου θα συντελείται η διαδικασία και η τελετουργία αποτέφρωσης και θα αποτελεί τόπο ενθύμησης.

Βασική μας αναφορά ήταν οι πρωτογενείς ταφικές δομές των τύμβων. Το συγκρότημα του αποτεφρωτηρίου καλύπτεται από ήπιο χωματίνο τύμβο καθιστώντας το πρακτικά αφανές από τον περίγυρο. Στην πρότασή μας ο πυρήνας του τύμβου είναι κενός και υποδέχεται το φυσικό φως. Το κεντρικό αίθριο εισόδου/υποδοχής, και η μικρή εσωτερική αυλή της καύσης, εισάγουν στους εσωτερικούς χώρους ποιότητες μεταβαλλόμενου φυσικού φωτός και καθαρρίσματα ουρανού και τοπίου προκειμένου να ανακουφίσουν συγγενείς και εργαζόμενους.

Στη δυτική πλευρά του, ο τύμβος τέμνεται κατακόρυφα σε ευθυγράμμιση με τον άξονα βορρά-νότου, αφήνοντας ελεύθερο το δυτικό τμήμα του οικοπέδου, που προτείνομε να διαμορφωθεί ως “τοπίο ενθύμησης” και διασποράς ή ενταφιασμού της τέφρας. Ο τοίχος που ορίζει την τομή αποτελεί τη μοναδική όψη του συγκροτήματος και κατασκευάζεται από συμπίεσμένη γη (rammed earth). Συνδέει οπτικά το “τοπίο εν-

Του ΣΤΕΛΙΟΥ
ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥΤου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΓΡΙΒΑΤης ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ
ΣΤΡΑΤΟΥ

θύμησης” με την αίθουσα καύσης των νεκρών και τις κορυφές του Παναχαικού όρους που διακρίνονται πάνω από την στέψη του.

Στο συγκρότημα εισέρχεται περπατώντας πλάι στον τοίχο-τομή και φτάνοντας στη διευρυμένη εσοχή στο μέσον του που οδηγεί στη ΒΔ γωνία του κεντρικού αιθρίου. Από εκεί αναπτύσσονται περιμετρικά όλοι οι βασικοί χώροι. Στα αριστερά (προς τον βορρά) συναντάει κανείς τρεις θύρες που οδηγούν κάθε μία στην αίθουσα τελετών, στην αίθουσα καύσης και στο γραφείο παράδοσης της τέφρας. Το υδάτινο στοιχείο συνοδεύει την πορεία των επισκεπτών από την είσοδο έως τη ρηχή δεξαμενή στην αυλή καύσης.

Στο βάθος του αιθρίου βρίσκεται η υποδοχή και οι χώροι διοίκησης και στα δεξιά, προς τον νότο, διαμορφώσαμε το χώρο αναψυκτήριου και συλλυπητηρίων, που βγαίνει σε μια τρίτη αυλή με μικρό ελαιώνα. Μελετήσαμε κατάλληλα την διάταξη των βασικών χώρων του αποτεφρωτηρίου ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε διαφορετικά σενάρια εκτέλεσης της τελετουργίας να εξελιχθούν σύμφωνα με τις επιθυμίες των συγγενών ή του εκλιπόντα.

Οραματιστήκαμε την δυτική πλευρά του αιθρίου να φιλτράρει τη θέα από και προς το “τοπίο ενθύμησης” κατασκευάζοντας ένα διάτρητο διάφραγμα από κιβωτούς-τεφροδόχους που αφήνει το φως της δύσης να εισχωρήσει βαθιά στο αίθριο αναδεικνύοντας τα ανάγλυφο δάπεδό του. Για το μοτίβο του αντλήσαμε αναφορές από τον γεωμετρικό διάκοσμο των κεραμικών της αρχαϊκής περιόδου, ενσωματώνοντας σύμβολα οικεία στις περισσότερες θρησκείες και πολιτισμούς. Επιθυμούμε το διακοσμημένο δάπεδο να λειτουργεί ως ένα είδος ψυχικού αντιπερισπασμού και ανακούφισης για τους συγγενείς και επισκέπτες.

Τέλος, το “τοπίο ενθύμησης” αποτελεί βασικό χώρο όπου θα γίνεται η διασπορά ή ενταφιασμός της τέφρας και θα λαμβάνουν χώρα τελετές ενθύμησης των νεκρών στην ύπαιθρο. Προβλέπουμε να λειτουργεί πέραν του ωραρίου του ΚΑΝ. Οργανώνεται με ομόκεντρες καμπύλες χαράξεις πάνω στις οποίες υλοποιούνται σειρές ήπιων λοφίσκων με φυσικά αγρωστώδη βλάστηση που αυξάνονται σε όγκο διαδοχικά προς την περίμετρο εντείνοντας την αμφιθεατρική κλίση του χώρου και ενισχύοντας την αίσθηση γαλήνης που οφείλει να παρέχει.

* Ο Στέλιος Ανδρικόπουλος είναι αρχιτέκτων μηχανικός, στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών, ο Κωνσταντίνος Γρίβας είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών, η Αλεξάνδρα Στράτου είναι αρχιτέκτων, εντεταλμένη διδάσκουσα στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών και ο Ξένιος Κέκκος είναι τελειόφοιτος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών.

Το πρώτο ιδιωτικό κέντρο αποτέφρωσης νεκρών θα ανοίξει τις πύλες του σε λίγες εβδομάδες, στην περιοχή της Ριτώννας στο δήμο Χαλκίδας. Στην Πάτρα, η υπόθεση προχωράει πιο αργά, αλλά προχωράει. Η είδηση, που αποκαλύπτει η στήλη, ανοίγοντας την πρώτη μεγάλη, δημόσια συζήτηση επί του θέματος, είναι ότι η Ομάδα Αρχιτεκτονικής Μελέτης των Στέλιου Ανδρικόπουλου, Κωνσταντίνου Γρίβα, Αλεξάνδρας Στράτου και Ξένιου Κέκκου κέρδισε το Α' Βραβείο Διαγωνισμού Ιδεών για το Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών και Αποτέφρωσης Οστών Νεκρών στην Πάτρα. Αντικείμενο του διαγωνισμού, που είχε προκηρύξει η δημοτική αρχή της Πάτρας τον Νοέμβριο του 2018, ήταν η διατύπωση ιδεών για τη διαμόρφωση του κτηρίου, στο χώρο του Βιοτεχνικού Πάρκου, το οποίο θα λειτουργεί ως Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών και Αποτέφρωσης Οστών Νεκρών, η ανάπλαση - διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και η αναβάθμιση και η αξιοποίηση της περιοχής ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΤΑ Δήμου Πατρέων. Οι «Συζητήσεις της Κυριακής» παρουσιάζουν αποκλειστικά τα αρχιτεκτονικά σχέδια του υπό κατασκευή δημοτικού Αποτεφρωτηρίου και πιάνουν το θέμα από τεχνικές, κοινωνικές, ανθρωπολογικές και θρησκευτικές διάστασης.

ΓΡΑΦΟΥΝ:

αποκλειστικά για την «ΠτΚ»

► Κωνσταντίνος Γρίβας ► Στέλιος Ανδρικόπουλος ► Αλεξάνδρα Στράτου ► Ξένιος Κέκκος ► Νίκος Μιτζάλης ► π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός
► Βασιλική Παπαγεωργίου ► Ιωάννα Χαρμπέα ► Αλέξανδρος Λυκουργιώτης

Αισθήματα «ξενότητας» προς ένα τοπόσημο κοσμικό, ουδέτερο

ΜΙΛΩΝΤΑΣ για την καύση των νεκρών στον ελλαδικό χώρο, έχουμε να κάνουμε με ένα από εκείνα τα θέματα που μας προβληματίζουν σχετικά με το "πώς αλλάζει μια κοινωνία". Γενικότερα, η πολιτισμική δομή (κοντολογίες οι πολιτισμικές αξίες, οι αντιλήψεις, πρακτικές και ιδέες) αλλάζει αργά, ενώ διάφορα συμβάντα ή και κρίσεις επιταχύνουν τις διαδικασίες.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ, για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, έχει κασιχύσει τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, αλλά συχνά συνοδεύεται από έναν θρησκευτικό που έπεται χρονικά. Εξάλλου, παραδοσιακές αντιλήψεις για τη συζυγική οικογένεια και τους έμφυλους ρόλους παραμένουν ισχυρές, παρά την εισαγωγή του συμφώνου συμβίωσης και άλλων καινοτομιών στο οικογενειακό δίκαιο.

ΩΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ή προσαρμογές σε νέα δεδομένα, πολλές αλλαγές σε χώρες της "περιφέρειας" έχουν συμβεί, καθώς πρέπει να εναρμονιστούν με τα εκσυγχρονιστικά πλαίσια του "κέντρου", όπως στην περίπτωση της Ελλάδας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ της φροντίδας των νεκρών ο σεβασμός σε ιδιαιτέρως ήθη και εθιμικές παραδόσεις αποτελεί μια δι-

της **ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ***

Στον κόσμο της δυτικής νεωτερικότητας η καύση νεκρών έρχεται σαν αποτέλεσμα μιας ανάγκης εκκοσμίκευσης της νεκρικής ακολουθίας, κι έτσι θα πρέπει να διακρίνεται από τη βαθιά τελετουργική/θρησκευτική διάσταση

”

λουθίας, κι έτσι θα πρέπει να διακρίνεται από τη βαθιά τελετουργική/θρησκευτική διάσταση που έχει, π.χ., στο συμφραζόμενο της ινδουιστικής παράδοσης. Μάλιστα, η καύση νεκρών στον ευρωπαϊκό χώρο είναι ιδιαίτερα προσφιλής στα ανώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα ως επιλογή "γούστου" και διάκρισης, παρότι θεωρητικά, λόγω του χαμηλότερου κόστους, είναι ασφαλώς προσιτή στα λαϊκά στρώματα.

ΣΗΜΕΡΑ, στην Ελλάδα, είναι ακριβώς η οικονομική δυσκολία συντήρησης οικογενειακών τάφων και η έλλειψη χώρου στα δημοτικά νεκροταφεία, δύο από τους πιο βασικούς λόγους που συνηγορούν υπέρ της καύσης. Για τους ίδιους λόγους, μάλιστα, η ιδιαίτερα δυσάρεστη διαδικασία της εκταφής και αποκομιδής των οστών, έχει πυκνώσει τα τελευταία χρόνια.

ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ, η εισαγωγή της καύσης νεκρών αποτελεί μια αναγκαιότητα σε επίπεδο νομικό/θεσμικό που, παράλληλα, ακολουθεί ευρωπαϊκά πρότυπα πολιτικής διευθέτησης των κοινωνικών σχέσεων. Από 'κει και πέρα, είναι μάλλον αναμενόμενη η δυσκολία αποδοχής της ιδέας της καύσης του νεκρού — συνεπικουρούμενη από την πολεμική της επίσημης αρχής της χριστιανικής ορθόδοξης εκκλησίας.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ, εξάλλου, θα πρέπει να είναι και τα αισθήματα "ξενότητας" (με την έννοια του συμβόλου με το οποίο αδυνατεί να υπάρξει νόημα, να παραχθεί σχέση) και δυσφορίας απέναντι σε ένα κτίριο-τοπόσημο (το αποτεφρωτήριο) που θα είναι κοσμικό, ουδέτερο, και μη θρησκευτικής τάξης. Το θέμα πρέπει να αντιμετωπιστεί ψύχραιμα, χωρίς να δημιουργηθεί σύγκρουση των αντίπαλων θέσεων, αφού θα πρέπει εκ των πραγμάτων να συνυπάρξουν ως επιλογές διαχείρισης του νεκρού (σώματος).

* Η Βασιλική Παπαγεωργίου σπούδασε Εθνολογία στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης είναι διδάκτωρ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και διδάσκει στο τμήμα Διοίκησης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων του ΑΤΕΙ Μεσολογγίου.

«ΑΣ ΤΟ ΣΥΖΗΤΗΣΟΥΜΕ»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΕΡΓΑΝΕΛΑΚΗΣ

Μια επιθυμητή δι

Εάν η Τέχνη και συνεπώς η Αρχιτεκτονική είναι εκείνη η μορφή της γνώσης που βρίσκεται πιο κοντά στο Θείο, τότε δεν μπορεί να απομειωθεί σε μια απλή γεωμετρική αναπαράσταση αλλά ανυψώνεται σε μια ποιητική διερεύνηση του μεταφυσικού, δηλαδή νοημάτων που καθορίζουν την οντολογία της ίδιας της φύσης της.

Η μελέτη των Ανδρικόπουλου, Γρίβα και Στράτου για το Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών στην Πάτρα φαίνεται να ανταποκρίνεται στην προαναφερθείσα ποιητική. Ακολουθώντας την αρχή του Alvaro Siza ότι οι αρχιτέκτονες δεν εφευρίσκουν αλλά μεταμορφώνουν την πραγματικότητα, καταπιάνονται με την σχε-

του **ΝΙΚΟΛΑ ΜΙΤΖΑΛΗ***

τικά νέα αυτή κτηριακή τυπολογία και την μεταλλάσσουν σε μια ενδιαφέρουσα χωρική εμπειρία όπου ο θάνατος φαίνεται να αντιμετωπίζεται όχι ως γεγονός ή συνθήκη ύπαρξης-μη ύπαρξης αλλά ως κατάσταση (Kastenbaum).

Η σύνθεση των χώρων συγκροτεί τον αντιεραρχικό βηματισμό ενός τελετουργικού για την απώλεια χωρίς να επιχειρεί να δραματικοποιήσει ή να αποκαταστήσει την θεατρικότητα της παραδοσιακής ταφής. Το ζητούμενο εδώ είναι το καταλάγιασμα, η επαναφορά της ψυχικής γαλήνης μέσα από

την στρατηγική των εναλλαγών στις σκιάσεις σε συνδυασμό με την διαμόρφωση του εδάφους. Δημιουργείται έτσι μια ιδιαίτερη προσέγγιση του χώρου ο οποίος εσωτερικοποιείται. Η πρόσπτωση του φωτός έχει μελετηθεί διεξοδικά και ως προς τους χρόνους της ημέρας και ως προς τους χρόνους τέλεσης του τελετουργικού και αποτελεί νευραλγικό σημείο της όλης σύνθεσης. Χαρακτηριστική η δυτική πλευρά με τα διάκενα των εναλλασσόμενων σειρών κιβωτών τεφροδόχων να επιτρέπουν την εγγραφή εναλλασσόμενων σκιάσεων στο δάπεδο ή το αίθριο μνήμης όπου η μετακίνηση της σκιάς μεταβάλλει την αίσθηση του χώρου.

Ο ογκοπλαστικός χαρακτήρας της όλης πρότασης μου θύμισε το νέο-μινιμαλιστικό κρεματόριο "Uitzicht" στο Βέλγιο του Souto de Moura. Δεν επιβάλλεται στο περιβάλλον αλλά αντιθέτως ενσωματώνεται υποδόρια σε αυτό, επιτυγχάνοντας την επιθυμητή διακριτικότητα.

Εάν συμφωνήσουμε ότι η καύση είναι ατομικό δικαίωμα (κάτι που δεν είναι αυτόνοτο), τότε η δημιουργία ενός κέντρου αποτέφρωσης νεκρών είναι μια αναγκαιότητα. Ας ελπίσουμε ότι η μελέτη των Ανδρικόπουλου, Γρίβα και Στράτου, η οποία προστίθεται στην ολοένα αυξανόμενη εγχώρια παραγωγή αξιομνημόνευτου αρχιτεκτονικού έργου, δεν θα παραμείνει στα χαρτιά και θα υλοποιηθεί πληρώνοντας μια σύγχρονη κοινωνική ανάγκη.

* Ο Νικόλας Μιτζάλης είναι δρ. αρχιτεκτονικής ΕΜΠ.

Οπή φωτός ως υπόμνηση ζωής

Στην Αμυγδαλιά, θέση ρεμβαστικής διόπτευσης της αχαϊκής θάλασσας, ψυχάζουν 78 λαξευτοί τάφοι της Μυκηναϊκής εποχής. Στους πλέον μεγαλόσχημους ο επισκέπτης μπορεί να εισχωρήσει βαθιά ως το θάλαμο, βιώνοντας το ωκεάνιο αίσθημα της νεκρικής σιγής, καταφορίζοντας το μακρύ διάδρομο που οδηγεί απ' το φως στο σκοτάδι.

του **ΣΩΤΗΡΗ ΛΥΚΟΥΡΓΙΑΤΗ***

Θα έλεγα πώς μέσα στο πανταχού παρόντα αίσθημα του θανάτου αυτή η ακτίδα φιλοδοξούν να λειτουργεί ως υπόμνηση της ζωής

”

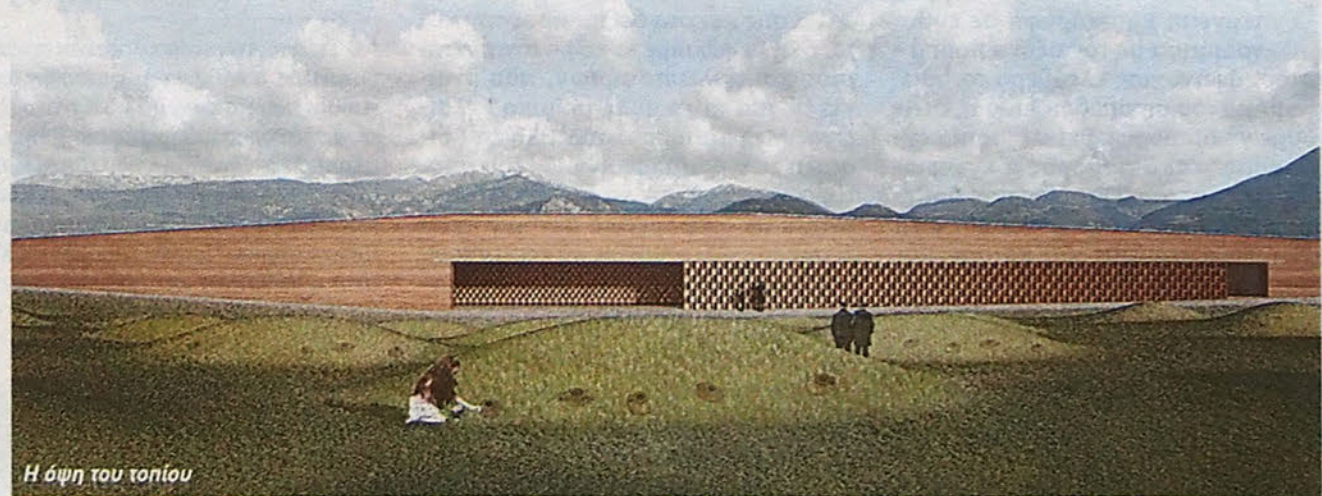
έπαψαν να μυθοποιούν το θάνατο, εξήγησαν λογικά το τραύμα της ανάμνησης και το ψυχικό φορτίο της απώλειας μάθανε να θεραπεύουν. Παρόλα αυτά οι νεκροί, σαν συνεχές όραμα στη μνημονική ροή του ασυνειδήτου, θα συνεχίζουν να στοιχειώνουν. Και όσο ακόμα αυτή η ανάμνη-

ση επιμένει, τόσο θα έχουμε τη θεραπευτική ανάγκη μιας νεκρικής τελετουργίας.

Στους αντίποδες της σύγχρονης Πάτρας, σε ένα ύψωμα με θέα την ίδια θάλασσα των Αχαιών, τρεις αρχιτέκτονες σχεδίασαν έναν υπόγειο τύμβο που φιλοδοξεί να στεγάσει τις εγκαταστάσεις του πρώτου αποτεφρωτηρίου. Η πρότασή τους εντυπωσιάζει για την απλότητα και την ουσιαστική ανθρωπιά της. Στο όραμά τους οδηγός είναι η σκιά που σμιλεύει την επιφάνεια της αντανάκλασης. Θα σταθώ μόνο σε ένα χαρακτηριστικό σημείο των φωτορεαλιστικών τους απεικονίσεων. Μια ευθύγραμμη σχισμή στην οροφή επιτρέπει σε μια δέσμη φωτός να μπει στο εσωτερικό του τύμβου δημιουργώντας ένα αίσθημα κενότητας. Πολλοί θα εντοπίσουν εδώ μια καθαρή αναφορά στην ιαπωνική αρχιτεκτονική και στην μυστηριώδη ταοϊστική έννοια του κενού. Σε μια τέτοια ερμηνεία συνηγορεί και μια εν συνόλω ματιά του κτιρίου που παραπέμπει στην γαλήνεα λιτότητα και στη λειτουργία της σκιάς στα οικοδομήματα της άπω ανατολής. Όμως εδώ αυτό το φως από την οροφή δημιουργεί ένα αίσθημα αγωνίας και ταυτόχρονα μια ελπίδα. Θα έλεγα πώς μέσα στο πανταχού παρόντα αίσθημα του θανάτου αυτή η ακτίδα φιλοδοξούν να λειτουργεί ως υπόμνηση της ζωής.

Γιατί τι είναι τελικά η ζωή; Μια οπή φωτός στο νεκροθάλαμο ή μια έξοδος φωτεινή από τον ωκεανό της μητράς.

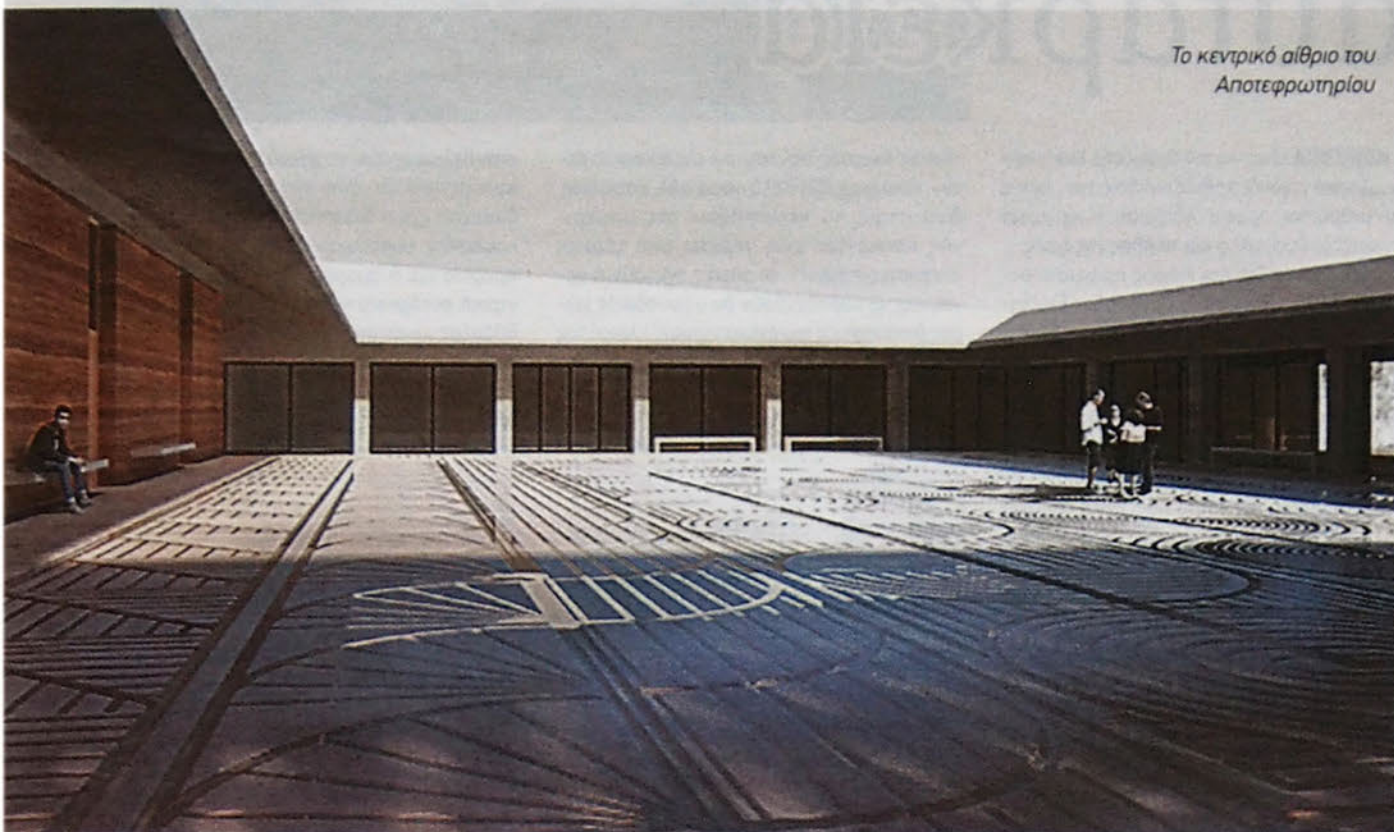
* Ο Σωτήρης Λυκουργιάτης είναι πολιτικός μηχανικός, απόφοιτος του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών και διδάσκει στο ΑΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Η όψη του τοπίου

SMS > Η σύνθεση των χώρων συγκροτεί τον αντι-ιεραρχικό θρηματισμό ενός τελετουργικού για την απώλεια χωρίς να επιχειρεί να δραματοποιήσει ή να αποκαταστήσει την θεατρικότητα της παραδοσιακής ταφής.

ακριτικότητα

Το κεντρικό αίθριο του Αποτεφρωτηρίου

Θεωρεί τον θάνατο μηδενισμό του σώματος

Στο ερώτημα αν η κοινωνία μας είναι έτοιμη να δεχθεί την αποτέφρωση των νεκρών, η απάντηση είναι μάλλον απλή: για να δεχθούμε κάτι, πρέπει να το έχουμε ανάγκη. Το ερώτημα ίσως θα έπρεπε να επαναδιατυπωθεί: «είναι ανάγκη να αποτεφρώνονται οι νεκροί μας?».

Τα επιχειρήματα που ακούγονται είναι δύο ειδών: το πρακτικό και το δικαίωμα. Δεν υπάρχουν οι απαραίτητοι χώροι στα νεκροταφεία και είναι μεγάλο το κόστος να δημιουργήσουμε καινούργια, ενώ τα αποτεφρωτήρια θα λύσουν εύκολα το πρόβλημα. Πέρα από την όποια επιβάρυνση του περιβάλλοντος που θα προκαλέσει η αποτέφρωση, μήπως ήρθε ο καιρός να ξαναδούμε και τον δικαιοματισμό, ο οποίος τείνει να διαποτίσει την κοινωνική, νομική και εκπαιδευτική μας πραγματικότητα;

Δικαιούται ο άνθρωπος να είναι μόνιμα ένα «εγώ», αντίθετος με την

Του π. **ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΜΟΥΡΙΖΑΝΟΥ***

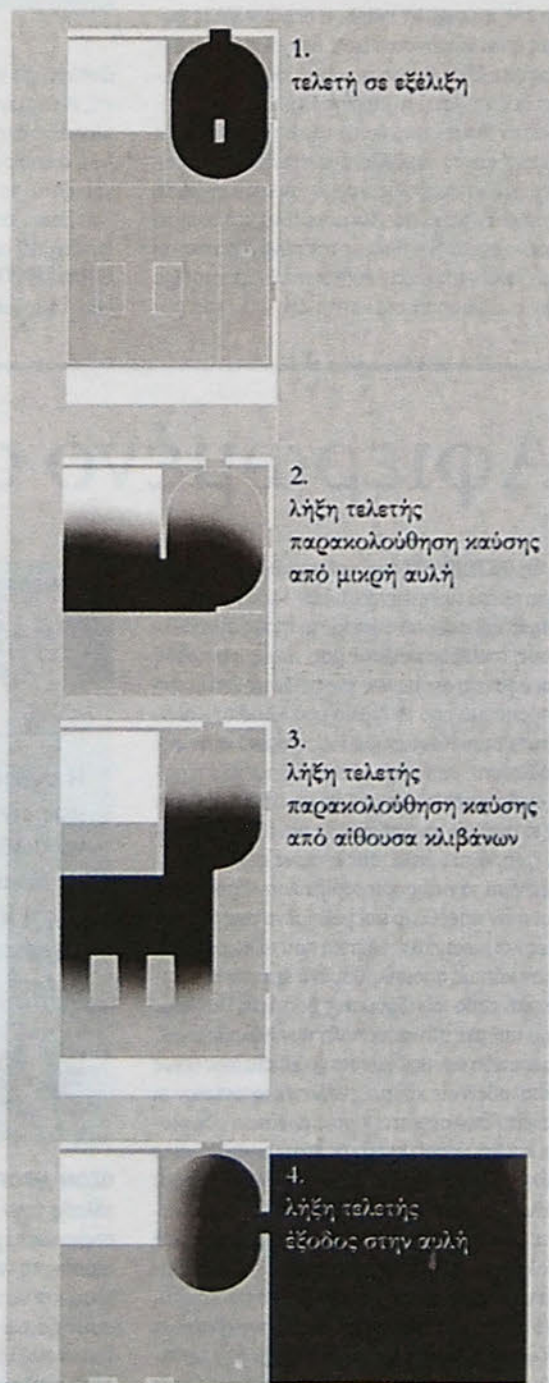
Ως πότε θα εισάγουμε χωρίς κριτική ιδέες και πρακτικές αλλότριες, όπως η αποτέφρωση, σημείο πολιτισμού ο οποίος θεωρεί τον θάνατο μηδενισμό του σώματος;

δικαιούται να παρέμβει; Δεν θα κάνει εντύπωση αν οι ακτιβιστές υπέρ της φύσης είναι και υπέρ της αποτέφρωσης, δηλαδή εναντίον του τρόπου της φύσης!

Η πνευματική μας παράδοση συνδέει τον θάνατο με την ανάσταση. Ο Χριστός ετάφη και αναστήθηκε. Τα λείψανα των αγίων μας είναι σημείο ότι έχουμε ψυχή, ότι ο θάνατος δεν μας εκμηδενίζει, ότι το σώμα δεν είναι η φυλακή της ψυχής. Η αποτέφρωση δεν μας αφορά. Πέρα από καταστάσεις ανάγκης, όπως είναι η μεταφορά νεκρών από το εξωτερικό, όπου υπάρχει διακριτική κατανόηση, για την Ορθόδοξη Εκκλησία η ταφή θα διασώσει την μνήμη και του προσώπου και της επερχόμενης ανάστασης!

* Ο πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουριζανός είναι Δρ. Θεολογίας – φιλόλογος και γενικός αρχιερατικός επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Κερκύρας.

Μια ακριβής απεικόνιση όλων των εσωτερικών χώρων του Αποτεφρωτηρίου

Πλήρης αφανισμός μιας ζωντανής συνέχειας και επικοινωνίας

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ανέκαθεν ήταν υπέρ της ολόσωμης ταφής των νεκρών και η Εκκλησία δεν μπορεί να δεχθεί την καύση των σωμάτων των νεκρών, διότι αντιβαίνει στη δημόσια τάξη και στα χρηστά ήθη. Στην Καινή Διαθήκη δεν υπάρχει κάποιο σημείο το οποίο να απαγορεύει ή να επιτρέπει την καύση των νεκρών. Αυτό που αξίζει προσοχής είναι ο ενταφιασμός και όχι η καύση του ιδρυτού του χριστιανισμού, του Ιησού Χριστού. Με τον ενταφιασμό Του, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι εξομολογήθηκε η ταφή των νεκρών ως σωστή πράξη αντιμετώπισης των κεκοιμημένων χριστιανών, οι οποίοι είναι και οφείλουν να είναι μιμητές του Χριστού. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το γεγονός ότι την εποχή που ήλθε ο Χριστός στον κόσμο και οι Αποστόλοι εκήρυξαν, όλοι οι γύρω λαοί συνήθιζαν εκτός από την ταφή και την καύση των νεκρών. Στην Εκκλησία, όμως, δεν επικράτησε αλλά ούτε και επιτράπη ποτέ η καύση των νεκρών.

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ της Εκκλησίας αναφέρουν ότι η καύση είναι πράξη καταδικαστέα. Η ταφή καταγγέλλει ή προειδοποιεί και προλέγει την ανάσταση των νεκρών. Θεωρούν ότι η ταφή είναι σύμβολο, αποδεικνύει και ομολογία πίστωσης και ελπίδας στην αθανασία της ψυχής, στην ανάσταση των νεκρών και στην αιώνια ζωή. Το σώμα είναι νάος του Αγίου Πνεύματος, είναι ο φορέας της τιμής, ο νάος που κατοικεί το θάνατο πνεύμα και δεν είναι το φυλακτήριο της ψυχής όπως ισχυρίζονταν πολλοί αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι.

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΧΑΡΜΠΕΑ***

Η ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ακολουθία αναπτύσσει θεολογικά τη φυσική λύση του ανθρωπίνου σώματος, το οποίο είναι φυσικό στη σύστασή του, έχοντας έρθει από το μη είναι στο είναι, από την ανυπαρξία στην ύπαρξη. Εκτός από τα παραπάνω, η ολόσωμη ταφή συνδέεται στενά με τις αισθήσεις και μία σχετική επαφή με το ανθρώπινο σώμα, κάτι που δεν μπορεί να συμβεί με την τέφρα. Όλα τα τροπάρια της εξοδίου ακολουθίας κάνουν λόγο για κεκοιμημένο κι όχι αποτεφρωμένο, για σώμα που βρίσκεται μπροστά μας και πρόκειται να δοθεί ο τελευταίος ασπασμός από τους συγγενείς, γνωστούς και φίλους. Επιπλέον, η εκκλησιαστική ακολουθία της ταφής έχει σχέση με ενταφιασμό σώματος κι όχι με ενταφιασμό της τέφρας. Η ταφή προτιμάται από την καύση γιατί είναι η πιο φυλική και η πιο αξιοπρεπής αντιμετώπιση των σωμάτων των νεκρών. Το ενταφιασμένο σώμα γίνεται αντικείμενο φροντίδας και προσευχών αλλά και αφορμή για συνειδητοποίηση της ματαιότητας των εγκοσμιών απολαύσεων. Διότι, είναι διαφορετικό την στιγμή της τελετής να βλέπει κανείς μπροστά του το «λείψανο» του συγγενή ή του φίλου και διαφορετικά ένα κουτί που περιέχει τέφρα μετά από την καύση του προσφιούς προσώπου. Δεν έχουν τα «λείψανα» την ανάγκη μας, εμείς την έχουμε.

ΤΟ ΚΑΨΙΜΟ θα ήταν ένας πλήρης αφανισμός μιας ζωντανής συνέχειας και μιας επικοινωνίας, την οποία όλοι μας επιζητούμε. Άλλωστε, τα οστά των νεκρών αποτελούν ανάμνηση της παρελθούσας ζωής, ενθύμηση της παρούσας κατάστασής τους και υπόμνηση της μελλούσας προοπτικής μας.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ, λοιπόν, αρνείται την καύση διότι αρνείται το ανθρωπινό τέλος και τη βία πάνω στον άνθρωπο. Η προσωπική μου άποψη είναι ότι το δίλημμα καύση ή ταφή νεκρού έχει να κάνει με τον τρόπο σκέψης του καθενός, την θρησκευτική ιδεολογία που έχει υιοθετήσει από τους γονείς ή έχει διαμορφώσει ο ίδιος εδώ και χρόνια.

ΥΠΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ και με την κατάλληλη επιχειρηματολογία και οι δύο απόψεις φαντάζουν σωστές, η καθεμία για τους δικούς της λόγους. Ίσως στο πέρασμα των χρόνων κάποια πρακτικής φύσεως ζητήματα, όπως η έλλειψη χώρων ενταφιασμού, μας κάνουν πιο ελαστικούς στη σκέψη της αποτέφρωσης.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ πάλι μήπως τελικά θα έπρεπε να αναζητήσουμε χώρους ενταφιασμού απομακρυσμένους από κατοικημένες περιοχές και να προβλεπόμενοι όλοι οι σχετικοί υγειονομικοί κανόνες. Η μήπως στις εποχές των εύκολων και άμεσων λύσεων, στις εποχές που έχουμε μάθει να τα κάνουμε όλα με το πάτημα ενός κουμπιού, προτιμάμε να θυσιάσουμε την ίδια την πίστη μας που λέει ότι το σώμα είναι ο νάος της ψυχής. Συνεπώς δεν πρέπει να το καταστρέψουμε. Πίναμε λοιπόν τόσο τεμπέληδες που αντί να δούμε ένα πρόβλημα στη ρίζα του και να το καταπολεμήσουμε εκεί, προτιμάμε να κόβουμε τα άρρωστα κλαδιά του δέντρου; Προτιμάμε λοιπόν να ακυρώνουμε την πίστη μας;

Ο ΠΙΣΤΟΣ είναι σαν τη φωτιά και ο άπιστος σαν τον πάγο. Η φωτιά, που είναι η αγάπη, τον λιώνει τον πάγο, ενώ ο πάγος δεν μπορεί να λιώσει ή να κάψει τη φωτιά. Αυτή τη φλόγα που έχουμε πρέπει να τη μεγαλώσουμε και όχι να τη σβήσουμε.

* Η Ιωάννα Χαρμπέα είναι κοινωνιολόγος - συγγραφέας.